

bulgarske sestavke čitali, ktere je pisal učeni Bulgar Jordan X. Konstantinov: onda bi bila sloga bulgarskoga i serbskoga narečja že sada na polo vpeljana!

Horvati pišu s Serblji jedno i ravno tisto narečje. V književnom jeziku su, hvala Bogu! že sjedinjeni. Ovdě je veliko narodno dđlo že dokončano! Razlikuju se samo v jednoj jedinoj stvari: Serblji pišu cirilskimi, Horvati latin-skimi pismeni. Druge razlike med njemi ni. „Sedmica“ piše o tom: „Kakor je danas književno stanje Horvatov i Serbov, su pismena gotovo jedini uzrok našemu razdvojenomu slovstvu. Kadar bi samo s jednakimi pismeni pisali, bi nam bilo književno življenje jedno za jedne i za druge. Razlike male bi zibnile malo po malo. Čto bi bilo bolje i pravilneje, to bi se obdržalo i bi nadvladalo.“ Hvala ti, brate! na lěpoj besědi!

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

* „Erinnerungen an merkwürdige Gegenstände und Begebenheiten. Oesterreichische belletristische Monatschrift, redigirt von J. Ohéral. 37. Jahrgang, Januar 1857“ so prinesle sestavek pod naslovom: „Aus Kärnthen, Sitten, Sagen, Poesie, Erlebnisse“ von Ida v. Düringsfeld. Ta gospá opisuje svoje popotovanje po Koroškem in tudi nekaj besed izgovarja o slovenski narodni poeziji na 6. strani pod napisom: Slovenische Poesie; v Celjovcu 12. avgusta 1852. Ta popotovavka tole pravi: „Te ure, ki so mi ostale, porabila sem za to, da se za zdaj nekoliko ozrem na literaturo enegá izmed narečij, s katerim se bom čez zimo morebiti še dalj pečala. Mislila sem, da bom dobila podobnosti vsake verste s česko poezijo, ali sem se popolnoma prevarila. Način izraževanja in zmatranja je ves drugačen. Nič ni klubovanja, s katerim se Čeh sred bolečin smeja ali jih pa kakor prah s perstom odferkava. Nič ni neskončnih tožb hčer, ki morajo mater zapustiti; nič žalovanja fantov, kadar morajo vojniki postati. Tragika se nahaja pri Slovencih celo in popolno, Slovenec jo brezpogojno prejema in se ji ravno tako udaja. Pogum ljubezni in boja se naznanja svobodno in krepko. Pomanjševanj in drugih jezičnih igrarij je zeló malo; malih liričnih dihov je dokaj manj, dramatičnost v legendi in baladi premaguje. To so različnosti, — podobnosti bi ne vedila nobene povedati. K večemu da se tukaj več pesem začanja: stoji lipa, in v českem: stoji hruška, da je tukaj kakor tam polje široko in gora visoka, in da sem enkrat dobila česki izraz: mene glava boli. Na serbsčino opominja slovensčina, beli gradovi, Turki, imena Marko in Beligrad, ladja na Donovi, sivo (namesti sinje das blaue) morje — vse je serbski. Sivo morje je to kar v českem: crni les. — To ima ona za vvod; za tem navaja nektare pesme kakor: „mati, ki je omožila tri hčere, eno k sinjemu morju, drugo v ravno polje, tretjo v sterme gore;“ „od lepe Vide;“ „od kralja Matjaža“, ko je šel v pekel po svojo drago kakor Orfej po Evridiko; „od barona Balona“; „od bana Lucipetra“; eno zaljubljeno iz Anton Janežičeve zbirke; „od desetnice;“ „od majerice;“ „od smerti ženina“; „od sirote Jerice“; in zraven tega pridaja svoje opazke, postavimo: golobje v slovenski poeziji nimajo čisto nič gujezd, in zdi se, da drugih cvetic kakor rož tudi v nji ne cvete; rože se pa večkrat nahajajo. — Žena ne vé, da prosti narod rožo imenuje to kar Nemec „Blumen“, ali kar je v pismu cvetka, cvetica, cvetlica. — Kdor pozná našo narodno poezijo, vé, koliko ima ta potovavka prav in koliko more prav imeti.

Kratkočasno berilo.

Banica in kmetica.

Leta 1840 umerli ban hrvatski, grof Franjo Vlasíć, je imel sluga, ki mu je pri mizi stregel in zraven tega vsakoverstne burke uganjal. Štefan (tako je strežniku bilo ime) je bil oženjen, pa žena ni bila pri njem v Zagrebu,

ampak stanovala je unkraj Save, kjer je kmetijo obdelovala. Ban je Štefana zeló rad imel, ker ga je s svojimi burkami mnogokrat razveseljeval. Nekega dné ko je Štefan posebno dobre volje bil, mu ban reče: „Štefan! zakaj nam nikoli svoje žene ne pokažeš? Pripelji jo vendar enkrat v Zagreb, da jo bomo vidili; radoveden sem, kakošna je žena, ki ima tako šaljivega moža. Tudi moja gospa bi jo rada vidila; le glej, da nam jo berž ko moreš pripelješ.“ — Štefan vesel tolike prijaznosti banu reče: „Milostljivi gospone! rad bi vam vašo željo spolnil, al ni mogoče, ker je moja žena tako gluha, da skoro nič ne sliši; tukaj bi jo le zasmehovali in ji norce kazali.“ — „Bog obvari! — reče na to ban — jaz bom za to skerbel, da se ji nič žalega pripetilo ne bode; moja gospa potrebuje ravno sedaj sobarice (hišne) in tvoja žena bo pri njej to službo opravljala.“ Ko Štefanu tudi banica obljubi, da bode z gluho sobarico poterpežljiva, se upoti na dom, unkraj Save, po ženico svojo.

Domú pridši, reče ženi: „Maca, sedaj pa le z menoj! Banica te je za svojo sobarico izvolila.“ — „Ne bodi bedak! kaj nek misliš — jaz in pa banova sobarica!“ — „Brez šale, kakor sem rekel, tako je, ni trohice drugače; ti moraš iti k banici za sobarico, naj velja kar hoče.“ — „Če me res imeti hoče, zakaj pa bi ne šla? — ako se ti z banom vsodiš, zakaj bi se jaz z banico ne. Že velja, jaz grem s teboj v Zagreb!“

Izročila sta kmetijo nekemu poštemu sosedu in sta se precej drugi dan preko Save odpeljala. Pogovarjala sta se medpotoma, kako dobro se njima bo pri banu godilo — kar naenkrat se on za glavo prime in reče: „E presneta pozabljivost! — skoro bi ti bil pozabil najpotrebnejšo reč povedati: banica namreč je čisto gluha. — Ako jo boš kaj vprašala, le vpij kolikor moreš, da te bo slišala, in tako tudi kadar te bo ona kaj vprašala, glasno odgovarjaj, kar narveč moreš; ona je strašno huda, ako ji kdo tiho govori.“

Kmetica si te besede dobro zapameti in mu obljubi, da bo kričala na vës glas kolikor bo mogla.

Štefan pelja Maco naravnost v sobo banice, ter jo pokloni preuzvišeni gospej. Prosta kmetica se ne trohe ne boji, temveč se serčno in veselo véde, podá banici roko, ter jo vpraša: kako ji kaj gré, jeli je zdrava? itd. kakor je sploh po kmetih navada; zraven pa tako kriči, da banici vse čez uhe letí. Banica ji je odgovarjala, pa tudi tako glasno, da se je vse na ulico slišalo.

Priljudno in pridno obnašanje kmetice je banici zeló dopadlo, samo tolikega kričanja je bila kmalo sita. Da bi se pa tega znebila, ukaže Štefanu, naj novo sobarico na sprehod pelje in ji znamenitosti zagrebškega mesta pokaže.

„Oj sirota, kako se mi smili! — govori banica sama seboj — križ bom sicer imela s to ženo, vendar naj bo v ime božje.“

Pa tudi kmetici se je dobra gospá v serce smilila, da bolje ne sliši. Štefan pa si je na vso moč prizadeval svojo ženo prepričati, da je banica čisto gluha.

Prešel je en teden kar je Maca v Zagreb prišla. Dan za dnevom ste ena nad drugo kričale, da je vse prek letelo; banica je mislila, da Maca nič ne sliši, Maca pa, da je banica gluha, in tako ste eno drugo milovale.

Ko je pa nekega dné Maca pričo bana vendar le presilno kričala, mu banica prav tiho reče: „Za božjo voljo, pri ti ženi mi vendar ne bo ostati; morda misli, da tudi jaz sem gluha kakor ona.“ Maca, ki je te besede dobro slišala, vsa začudena odgovorí: „Kaj neki mislite, da sem gluha? Ako bi vi tako dobro slišali kakor jaz, bi mi ne bilo treba tako glasno govoriti!“

Ban, spoznavši Štefanovo novo burko, se začne smejati da bi mu bil skoro trebuh počil; banica pa ne vé kaj bo počela, ker se je sramovala, da jo je Štefan tako opet-najstil. Tudi Maci je solnce posijalo, da je vedila pri čem da je. Letela je naravnost Štefana iskat, in gotovo bi mu bila moč svojih nohtov pokazala, ako bi ji ne bil pet odnesel.